

Framtidens arbetsplatser

Att utveckla hållbara och friska kontor

Susanna Toivanen

15-01-13 Nätverksträff för ergonomer, Högskolan i Gävle

Stockholms
universitet

- Olika typer av kontor
- Arbetsmiljö i kontor
- Kontorstyp och hälsa
- Kontorstrender över tid
- Framtidens arbetsplatser
- Kontorsflytt

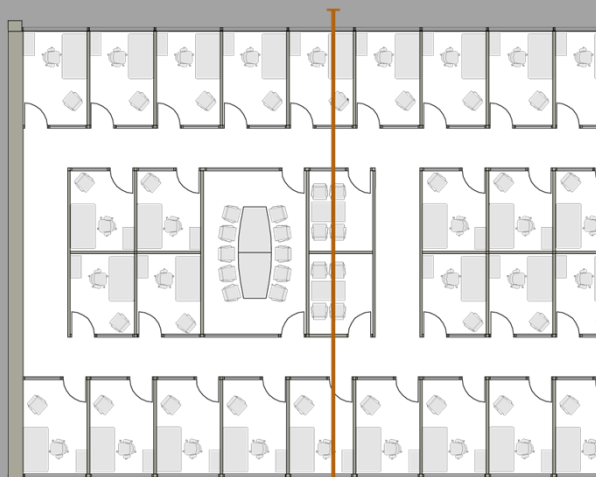
OLIKA TYPER AV KONTOR

Olika typer av kontor

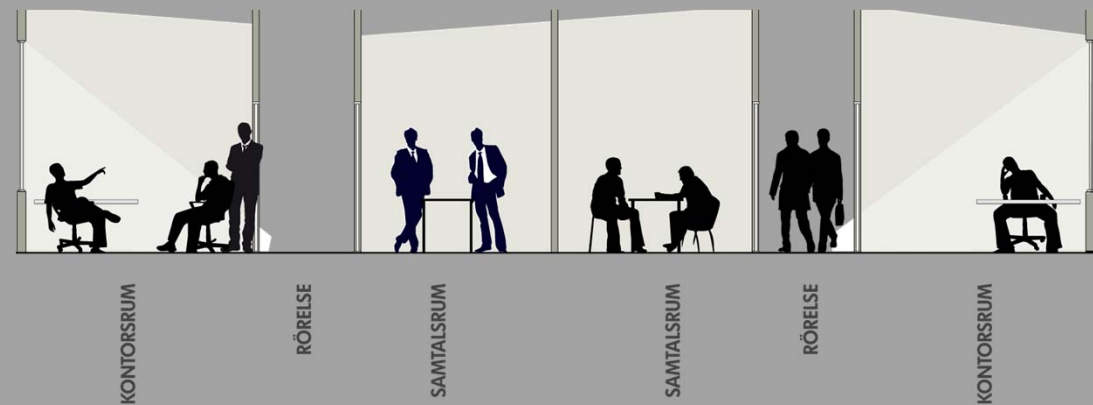
- Cellkontor, enskilt rum
- Delat rum, 2-4 personer
- Kontorslandskap
 - Litet, 5-9
 - Medelstort, 10-24
 - Stort, ≥ 25
- Kombikontor (->Projektkontor)
 - Egen arbetsplats (rum, bord)
 - $\sim 25\%$ av tiden på annan plats
- Flexkontor (->Aktivitetsbaserat kontor, ABW)
 - Inget eget skrivbord
 - Plats för $\sim 75\%$ av personalen samtidigt
- Lean-anpassat kontor
 - Synliggöra arbetsprocessen
 - Förkorta ledtider, frigöra tid
 - Neo-tayloristiskt leankontor
 - Team-baserat leankontor

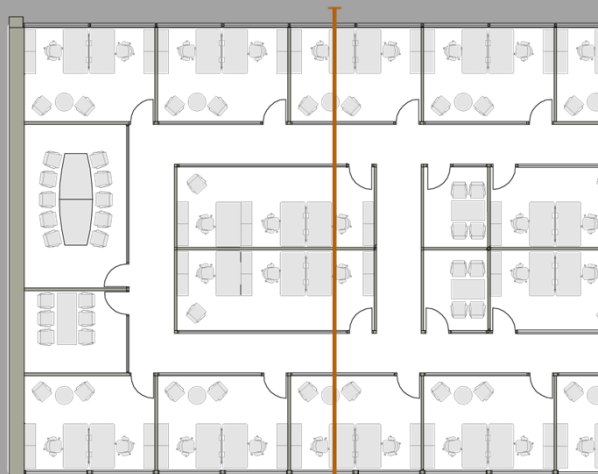
Cellkontor, enskilda rum

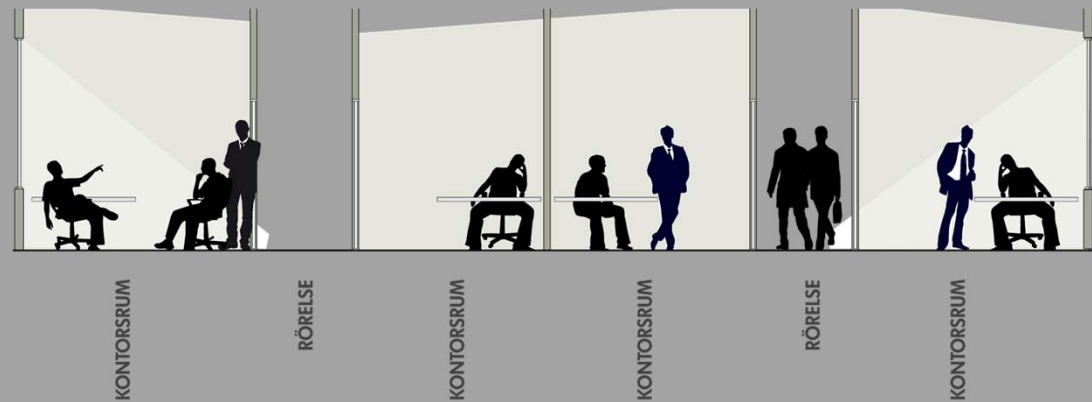
Arbetsplatser: 28

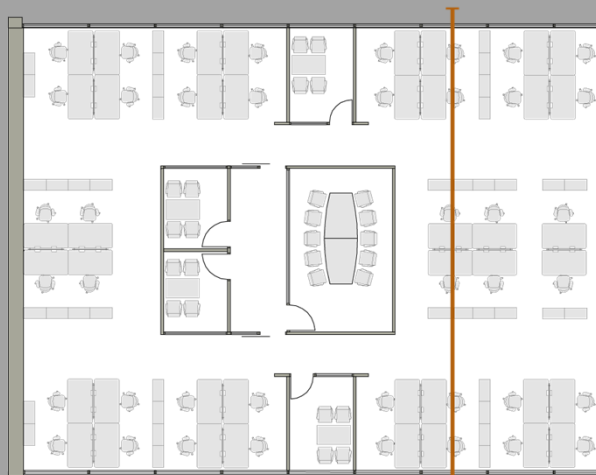
Cellkontor, delade rum

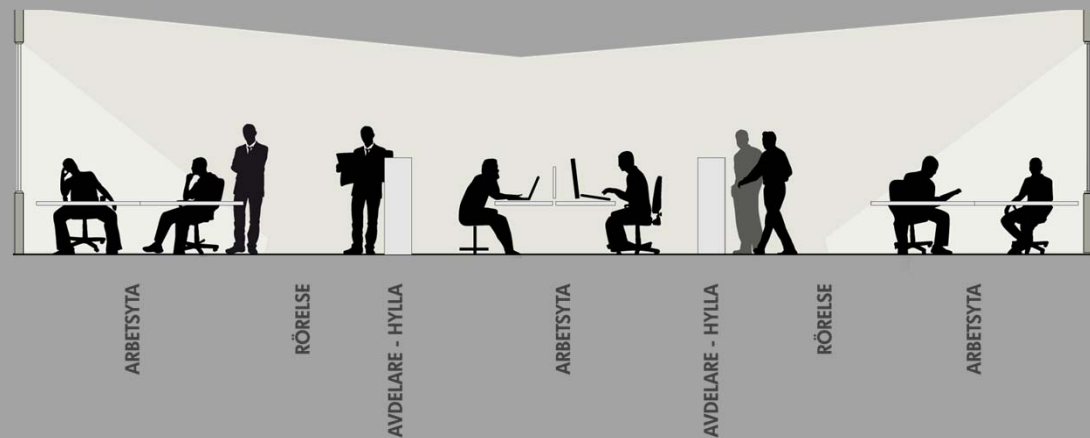
Arbetsplatser: 28

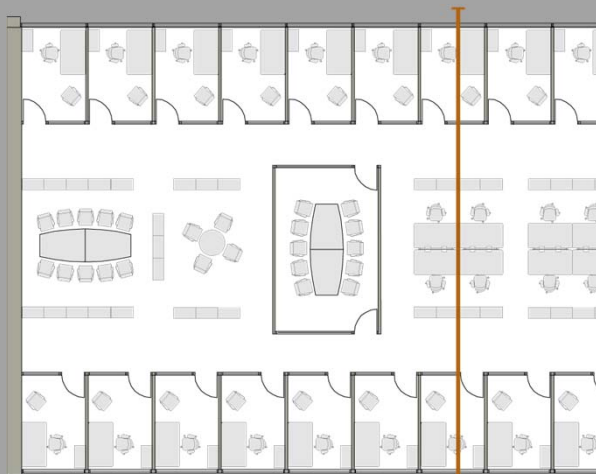
Kontorslandskap

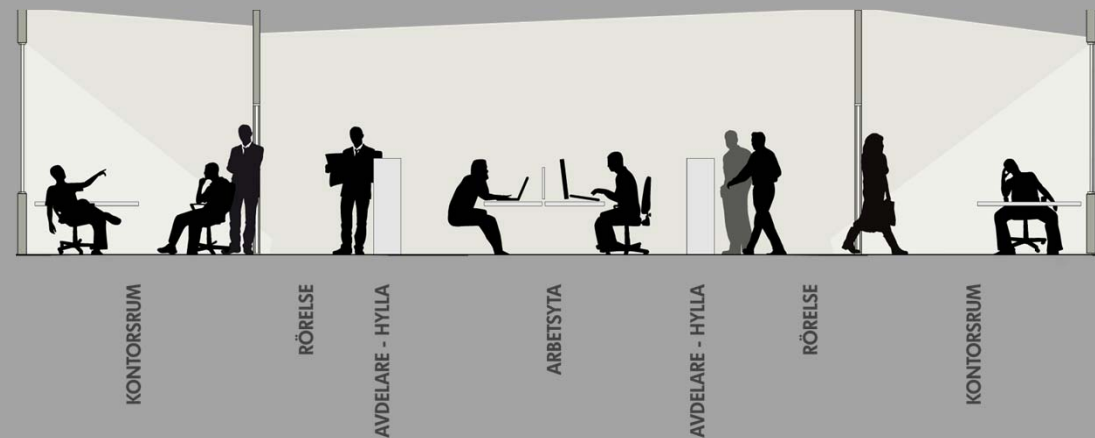
Arbetsplatser: 42

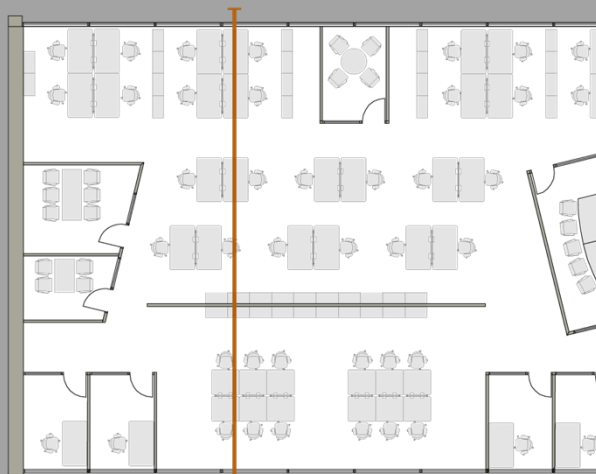
Aktivitetsbaserade kontor, alternativ 1

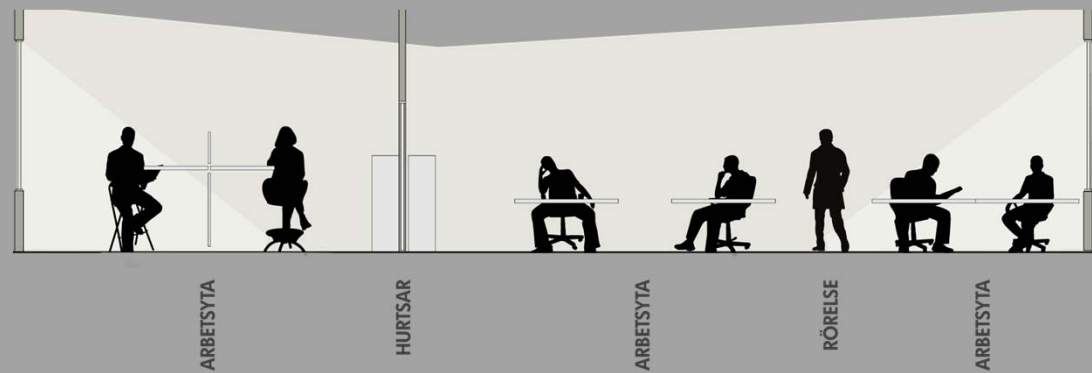
Arbetsplatser: +26

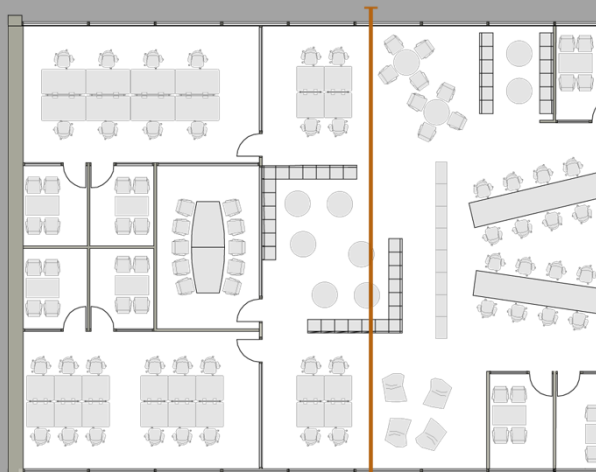
Aktivitetsbaserade kontor, alternativ 2

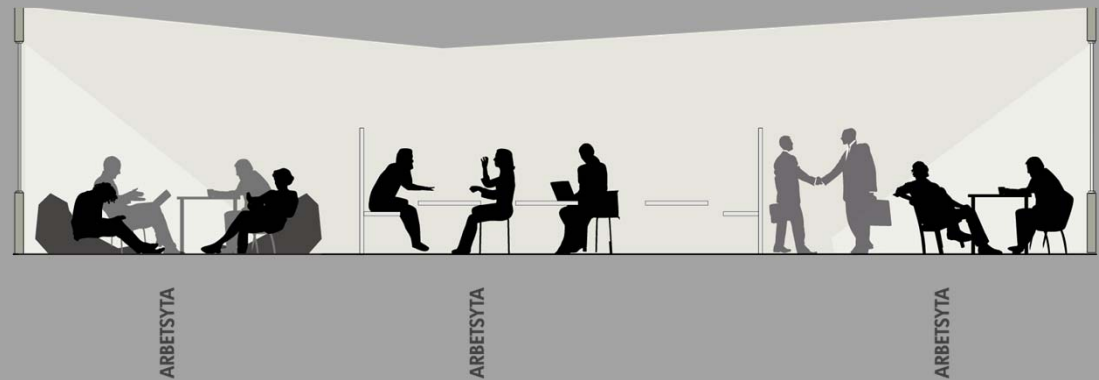
Arbetsplatser: +40

Aktivitetsbaserade kontor, alternativ 3

Arbetsplatser: +50

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

Du

4JOBDET

ARBETSMILJÖTIDNINGEN

Vi söker arb

till Solna

Förstasidan Tidningen Press Blogg Forum Frågor & svar Skyddso

Varannan ungdom anser arbetsmiljö viktigare än lön

NYHET | 2010-05-03

DELA

Arbetsmiljön är en viktigare fråga än lön, arbetstid och pension för många svenskar.

Enligt en Sifundersökning, besvarad av 1 000 personer, som redovisas i Göteborg-Posten, säger var tredje och nästan varannan i åldern 15-29 år att bättre arbetsmiljö är den viktigaste arbetslivsfrågan. Den är viktigare än lönen, arbetstiden och pensionsåldern, enligt enkäten.

Bland de unga är det ingen skillnad mellan vad män och kvinnor tycker. I åldersgruppen, 30-49 år, är det en betydligt större andel kvinnor än män som ser arbetsmiljön som det mest angelägna området.

Annika Hårenstam, professor vid Institutionen för arbetsvetenskap vid Göteborgs universitet, säger till tidningen att det främst är anställda inom privata, lågavlönade serviceyrken som under senare år drabbats av sämre arbetsmiljö. Men även högutbildade inom offentlig sektor har känt av en försämring. Andelen Saco-medlemmar, många av dem just högutbildade i offentlig sektor, som pekar ut arbetsmiljö som den viktigaste frågan är också betydligt högre än andelen TCO-anslutna tjänstemän.

Hans Lundgren

En god arbetsmiljö är viktig för alla, både arbetsgivare och arbetstagare. Finns det ett gott ledarskap, en god kommunikation, bra delaktighet, ett gott medarbetarskap och en rättvis organisation är chansen stor att medarbetarna är friska och produktiviteten bra.

Eva Vingård, professor, leg. läkare, 2011

Arbetsmiljön i kontor

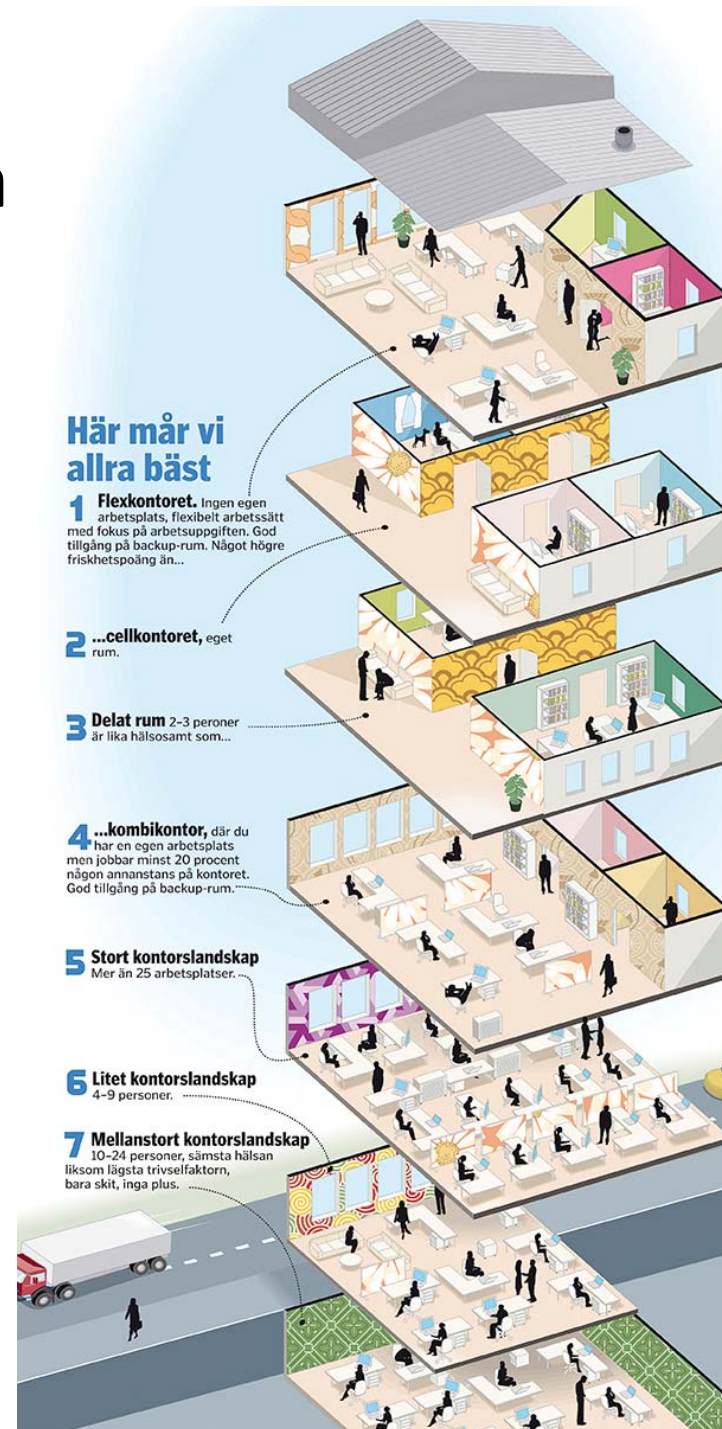

- Samband mellan kontorsmiljön och personalens hälsa, prestation, beteende
- De vanligaste arbetsmiljöproblemen inom kontor
 - Ljud
 - Ljus
 - Luft

Lästips: Davis MC, Leach DJ, Clegg CW. **The Physical Environment of the Office: Contemporary and Emerging Issues.**
In: Hodgkinson GP, Ford JK. (Eds.). *International Review of Industrial and Organizational Psychology*. Chichester, UK: Wiley, 2011:193 - 235

Kontorstyp och hälsa

Kontorstyp och hälsa

Källa: Bodin Danielsson, 2010

<http://www.avhandlingar.se/avhandling/95024e4543/>

Sammanställning av 49 kontorsstudier om kontorslandskap

Starkt stöd för att

- kontorslandskap är förknippade med lägre (psykologisk) avskildhet/ostördhet och lägre arbetstillfredsställelse

Begränsat stöd för att

- arbete i kontorslandskap innebär ökad kognitiv belastning för medarbetare
- arbete i kontorslandskap försämrar mellanmännsliga relationer
- litet avstånd mellan arbetsstationer intensifierar kognitiv belastning och försämrar upplevelsen av avskildhet
- delad arbetsplats förbättrar kommunikationen

Källa: de Croon *et al.*, *Ergonomics*, 2005;48(2):119-134

Samband mellan kontorstyp och sjukfrånvaro

- Medarbetare i **delade kontorsrum** och **kontorslandskap** rapporterar dubbelt så hög sjukfrånvaro jämför med medarbetare i **cellkontor**
- Detta föreslås bero på följande:
 - högre exponering för buller
 - sämre ventilation, luftkvalitet
 - högre risk för virusexponering
 - sämre psykosocial arbetsmiljö, t ex avsaknad av avskildhet
 - lägre inflytande/kontroll i arbetet och mer störningar från arbetskamrater i delade kontorsrum och kontorslandskap jämfört med cellkontor

Källa: Pejtersen *et al*, *Scand J Work Environ Health* 2011;37(5):376–382

Slutsatser från studien om kontorstyp och sjukfrånvaro

- Kontorslandskap är planerade för att underlätta kommunikation och kunskapsspridning
- Medarbetare i kontorslandskap rapporterar signifikant högre sjukfrånvaro än medarbetare i cellkontor
- Medarbetarna, arbetsgivarna och samhället betalar ett högt pris i form av sjukfrånvaro för kontorslandskapets fördelar

Källa: Pejtersen *et al*, *Scand J Work Environ Health* 2011;37(5):376–382

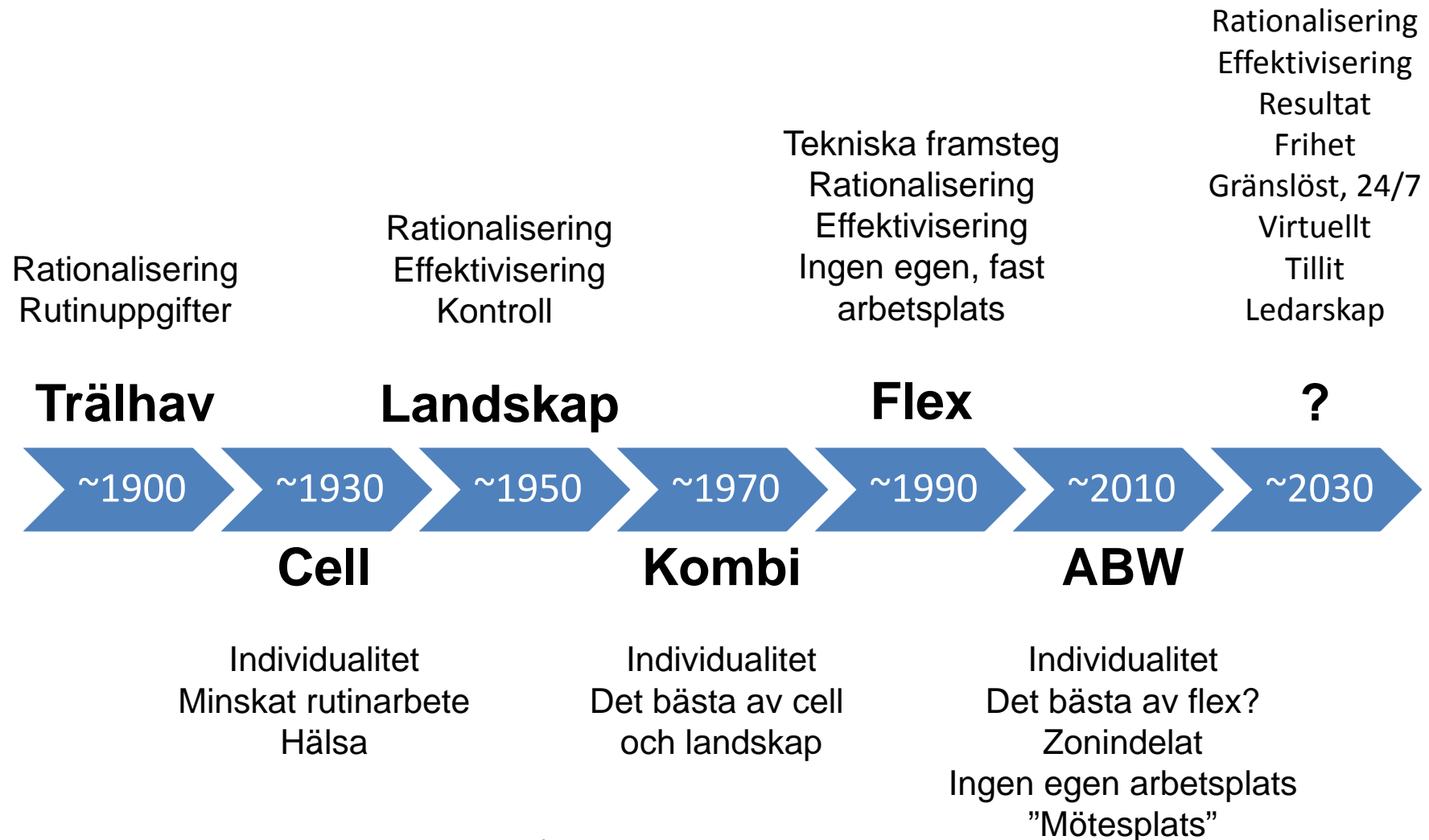
KONTORSTRENDER

Kontorstrender över tid

- Storum (trälhav)
- Cellkontor
- Landskap
- Kombikontor
- Flexkontor
- Aktivitetsbaserat arbetssätt
- Framtidens kontor?

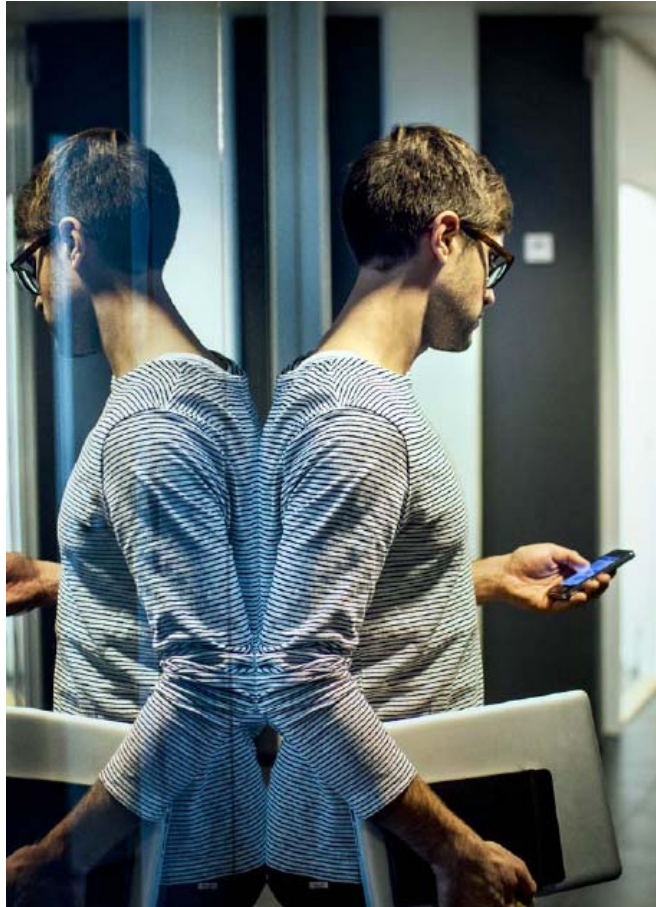

Kontorsarbete och kontorstrender över tid

FRAMTIDENS ARBETSLIV

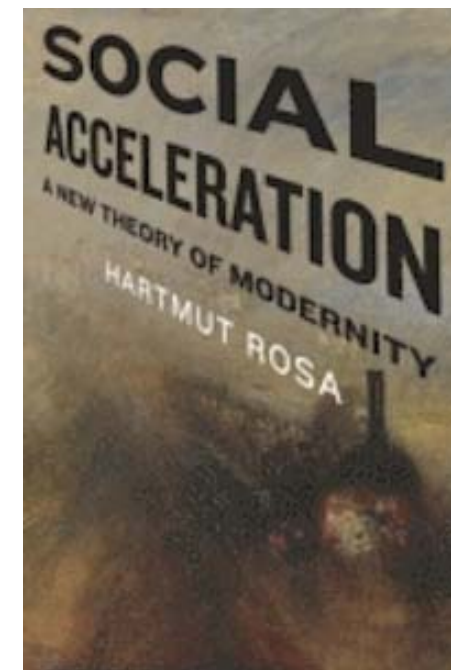
Framtidens arbetsliv 2025

- Globalisering
- Mångfald
- Förändrat säkerhetstänkande
- Rörlig arbetskraft
- Brist på kompetent arbetskraft
- Marginalisering 80/20
- Ökad gränslöshet
- Krav att hantera mänskliga relationer konstruktivt
- Förändring
- Ökad stress
- Ledarskap, tillit viktigt

Social acceleration

- Vi lever i en tid av snabba samhälleliga och teknologiska förändringar
- Själva förändringstakten ökar
- Leder till tillfällig anpassning och **ständig förändringspress**
- Ändrar tidsuppfattningen, tidsbristens paradox

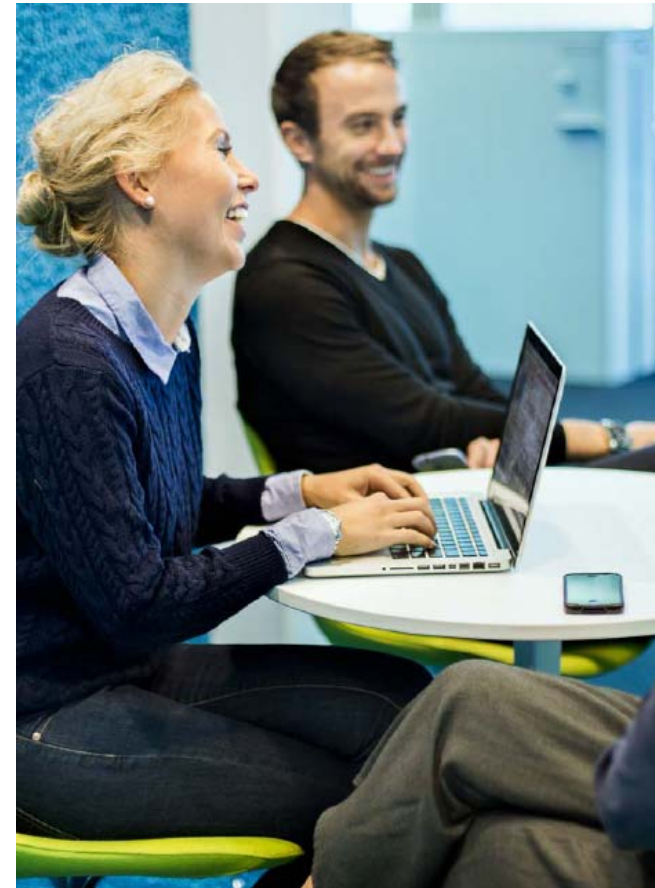

Källa: Rosa, H. Acceleration, modernitet och identitet: tre essäer. Stockholm: Daidalos, 2014.

Rosa, H. Social acceleration – a new theory of modernity. Columbia University Press, 2013

Framtidens arbetsliv 2025

- Stor flexibilitet
- Ständigt lärande
- Olika arbetssätt beroende på livsfas
- Pensionärer aktiva inom arbetslivet
- Flera deltidssarbeten, egenföretagare
- All information är digital
- Arbete förknippas inte med fysisk närvaro vid en arbetsplats
- Socialt umgänge via IT, tillvaron dematerialiseras

Arbetets organisation

några framtidsvisioner i litteraturen

- Flexibelt arbete kräver nya organisationsmodeller
- Organisationsmodeller med fokus på **effektivitet**
 - Lean management – ständiga förbättringar, flöden
- Fokus på **resultat**, frihet för arbetstagaren att bestämma när och hur arbetet genomförs
- Kontoret är en **mötesplats**
- Fokus på **ledarskap**, hur leder man virtuella team, tillit

“The way we work is overdue for change”

Maitland, A & Thomson, P. (2011) Future Work:
How Businesses Can Adapt and Thrive in the New World of Work.
London: Palgrave

Williams CC. (2007) *Rethinking the future of work : Directions and visions*.
New York: Palgrave Macmillan

Framtidens arbetsliv

femtio procent av dagens jobb ersätts av digital teknik
under de kommande tjugo åren

Källa: Frey & Osborne, 2013; IVA, 2014

KONTORSFLYTT

Framgångsrika kontorsflytt

- Förändringen initierad och tydligt förankrad hos ledningen
- Grundlig analys av befintliga lokaler genomförd
- Anställdas delaktighet i planeringen

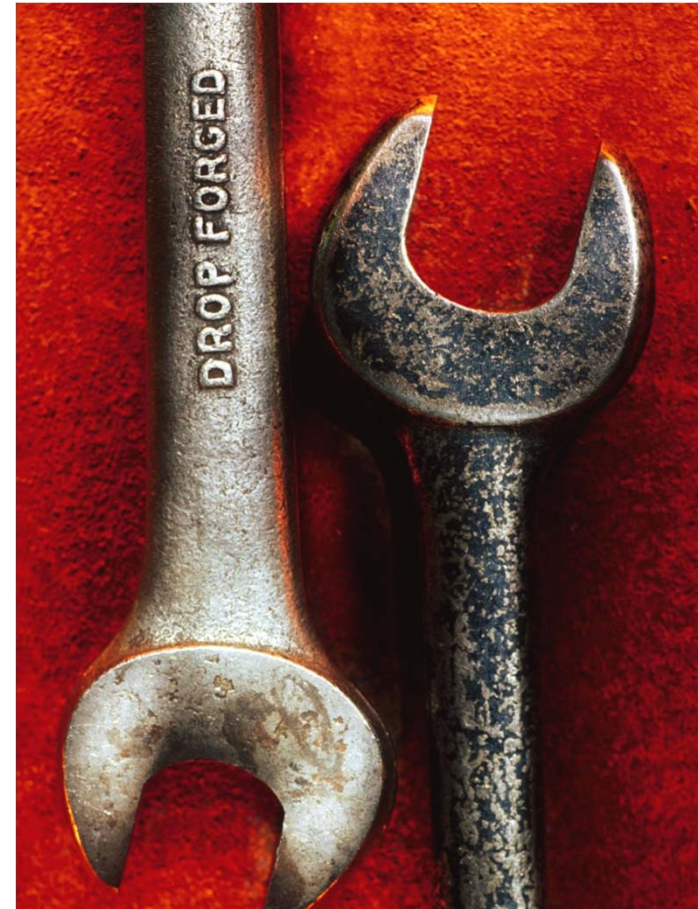
”Förändringar i kontorets utformning och planlösning kan underlätta organisationsförändringar.

Men en kontorsflytt i sig skapar inte en önskad organisationsförändring”.

Källa: Stone, PF & Luchetti, R. Your office is where you are. Harvard Business Review, 1985;63(2):102-117.

Kontoret som strategiskt verktyg

- Kontoret påverkar sådant som anses vara strategiska frågor, till exempel:
 - Att ha en motiverad personal som arbetar mot gemensamt mål
 - Att inte ha en hög sjukfrånvaro, att personalen trivs på arbetet och presterar bra
- Det handlar om ekonomi, alltså rör det sig om strategiska ledningsfrågor
- Kontoret är ett verktyg för att uppnå strategiska mål

Tack!

Susanna Toivanen

susanna.toivanen@chess.su.se

susanna@ponsarcus.se